

λυπηρὸν θέαμα τῆς ἐξαχρειώσεως ἥτις ἐκ τοῦ πλούτου καὶ τῆς δυνάμεως ἐνεργεῖται εἰς τὰς ἀνωτέρας κλάσεις· ἀλλ' οἱ Ῥωμαῖοι, μετὰ τὴν Ἀσιατικὴν αὐτῶν κατὰκτησιν, παριστώσι τὴν βδελυρὰν εἰκόνα ὀλοκληροῦ λαοῦ ἀποβρίψαντος πᾶσαν ἡθικὴν χαλίνωσιν, καὶ ἀναφανδὸν κυλιόμενου εἰς τὰς κακοηθείας, ὅσας ἀλλαχοῦ αἱ ἀνώτεροι κλάσεις ζητοῦσι γενικῶς νὰ υποκρύπτωσιν.

Ἡ θρησκεία τῶν Ἑλλήνων μόλις ἦτον ἄλλο τι εἰμὴ ἐν τμήμα τοῦ πολιτικοῦ αὐτῶν συντάγματος. Ἡ δύναμις τῆς θρησκείας ἐξηρτᾶτο ἐκ τῆς συνηθείας. Κυρίως λοιπὸν εἰπεῖν, οἱ Ἕλληνες εἶχον μόνον ἐθνικὸν εἶδος λατρείας, καὶ τὰ θρησκευτικὰ τῶν αἰσθήματα μικρὸν ἐπενήργουν εἰς τὴν ἡθικὴν αὐτῶν διαγωγὴν. Αἱ δὲ κατακτήσεις τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐπέφερον τοσαύτην μεταβολὴν εἰς τὴν θρησκείαν, ὅσῃν εἰς τὰ ἥθη. Οἱ Ἕλληνες ἐκουσίως προσελάμβανον τὰς δεισιδαίμονας πράξεις τῶν κατακτηθέντων ἐθνῶν, καὶ ἄνευ διαταγμῶν τινος προσέφερον τὰ σεβάσματα τῶν εἰς τοὺς βωμοὺς ξένων θεοτήτων· ἀλλὰ, παρὰδοξον εἰπεῖν, φαίνεται ὅτι ποτὲ δὲν ἠρέυνησαν κατὰ βάθος εἴτε τὰς μεταφυσικὰς δοξασίας, εἴτε τὰ θρησκευτικὰ δόγματα τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν. Παρημέλησαν τὸν καθαρὸν Θεῖσμόν τοῦ Μωϋσέως, καὶ τὸ ὑψηλὸν θρησκευτικὸν σύστημα τοῦ Ζωροάστρου, ἐνῶ μετὰ σπουδῆς κατεγίνοντο εἰς τὴν ἀστρολογίαν, τὴν νεκρομαντείαν, καὶ τὴν μαγείαν τῶν Χαλδαίων, Σύρων, καὶ Αἰγυπτίων.

Ὁ διαχωρισμὸς τῶν ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων τάξεων τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας, ὅσις δὲν ὑπῆρχε πρὸ τῶν Ἀσιατικῶν κατακτήσεων, ἐπέφερον ἀξιοσημείωτον ἀποτέλεσμα εἰς τὰς θρησκευτικὰς ιδέας τοῦ ἔθνους. Μεταξὺ τῶν πλουσίων καὶ τῶν σοφῶν ἀδιαφορία πρὸς πᾶσαν θρησκείαν ταχέως ὑπερίσχυεν. Αἱ φιλοσοφικαὶ θεωρίαι τοῦ αἰῶνος τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔτεινον εἰς τὸν σκεπτικισμόν, καὶ ἡ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους κατάστασις, τὴν ἐφεξῆς ἐκατοταετηρίδα, ἔδωκεν εἰς τοὺς ἀρχαίους πρακτικὰ δείγματα τῆς ἀνικανότητος τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου νὰ ἐξασφαλίσωσιν εὐδαιμονίαν καὶ ἐπιτυχίαν εἴτε εἰς τὸν δημόσιον εἴτε εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον. Κατὰ συνέπειαν, τὸ πλεῖστον μέρος ἐπίστευσαν εἰς τυφλὴν τινα τὰ πάντα διέπουσαν εἰμαρμένην, ὀλίγοι δὲ ἐξέπεσον εἰς τὴν ἀθεΐαν. Τὰ ἄτοπα τοῦ δημόδους θρησκευματος εἶχον ἐξελεγχθῆ καὶ γλευασθῆν, ἐνῶ ἡ μυθολογία τοῦ δὲν εἶχεν ἐξηγηθῆν ἀκόμη διὰ φιλοσοφικῶν ἀλληγοριῶν. Οὐδὲν φιλοσοφικὸν σύστημα, ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους, εἶχε ζητήσει νὰ ἐνδυναμώσῃ πρὸς τῇ λαῷ τὰς ἡθικὰς ἀληθείας του, διακηρύττον τὴν ἀρχὴν τῆς εὐθύνης. Αἱ κατώτεροι τάξεις ἦσαν ἄνευ φιλοσοφίας· αἱ ἀνώτεροι, ἄνευ θρησκείας.

Ὁ χωρισμὸς οὗτος εἰς τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς δοξασίας τῶν διαφόρων τῆς κοινωνίας βαθμῶν ἔκαμνε τοὺς φιλοσόφους νὰ φροντίζωσιν ὀλίγον περὶ τῆς δημοσίας ὑπολήψεως· καὶ ἐπομένως τὰ διδάγματα τῶν δὲν ἀπετείνοντο πλεόν εἰς τὸν δημοτικὸν νοῦν. Ἡ ἐκπαίδευσις τῶν κατωτέρων

τάξεων, ἥτις ἐξηρτᾶτο πάντοτε ἐκ τῶν δημοσίων διδασκαλιῶν ὅσας ἐλάμβανον ἀπὸ ἐθελοντὰς διδασκάλους εἰς τὰ δημόσια καταγῶγια, παρημελήθη ἀπὸ τοῦ νῦν· καὶ οἱ ἱερεῖς τῶν ναῶν, οἱ μάντιες καὶ οἱ χρησμοφδοὶ ἐγένιναν οἱ διδάσκαλοι καὶ ὁδηγοὶ τῶν. Ὑπὸ τοιαύτῃ ὁδηγίᾳ, οἱ παλαιοὶ μῦθοι καὶ τὰ νέα θαύματα τῶν ἀνατολικῶν μάγων ἐχρησίμευον ὡς τὰ ἀσφαλέστερα μέσα, δι' ὧν τὰ δεισιδαίμονικὰ τοῦ λαοῦ αἰσθήματα, καὶ ὁ δημῶδης φόβος τῶν ὑπερφυσικῶν ἐνεργημάτων, καθιστάνοντο πηγὴ κέρδους εἰς τὸ ἱερατεῖον. Ἐνῶ οἱ πεπαιδευμένοι ἠκολούθουν τοὺς Χαλδαίους καὶ τοὺς ἀστρολόγους, οἱ ἀμαθεῖς ἐθαύμαζον τοὺς Αἰγυπτίους καὶ τοὺς γύφτας.

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

ΚΑΤὰ τὸ ἐπίλοιπον τοῦ 330 καὶ καθ' ὅλον τὸ ἐρεξῆς ἔτος ἐνησχολεῖτο ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν κατὰκτησιν χώρας ὀλίγον μὲν ἐγνωσμένης εἰς τοὺς Γεωγράφους, ἀλλὰ δυσβάτου, καὶ ὑπὸ τολμηρῶν καὶ ῥωμαλέων φυλῶν κατοικουμένης. Τὴν Ὑρκανίαν, τὴν Σογδιανὴν, τὴν Βακτρίαν, συμπεριλαμβανομένης ὑπὸ τὰ νεώτερα ὀνόματα Μαζανδερὰν, Χορασάν, Βόκκαρα, Καβούλ, κατέδραμε μᾶλλον ἢ καθυπέταξε, καὶ προεχώρησε κατὰ βορρᾶν μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ἰαξάρτου, τανῦν Σιρ λεγομένου· διεπέρασε δὲ μάλιστα τὸν ποταμὸν τοῦτον, παροργισθεὶς ὑπὸ τοῦ γλευαστικοῦ καὶ ὕβριστικοῦ τρόπου τῶν ἐπὶ τῆς ἀντιπέραν ὄχθης συνηθροισμένων Σκυθῶν, καὶ ἐξήτησε συμπλοκὴν πρὸς τοὺς φοβεροὺς τούτους ἱππεῖς, οἱ πρόγονοι τῶν ὑποίων, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μέρους, εἶχον νικήσει καὶ φονεύσει τὸν μέγαν δορικτήτορα Κύρον. Εὐτυχέστερος ὁ Ἀλέξανδρος διεσκόρπισεν αὐτοὺς μετ' ἱκανῆς σφαγῆς· πλὴν ὅχι ἄνευ προσωπικῆς βλάβης, διότι ἀπερισκέπτως πιὼν καθ' ὑπερβολὴν ἐκ τοῦ ὑφ'αλμύρου ὕδατος τῶν ξηρῶν πεδιάδων, ὑπέπεσεν εἰς ἀσθένειαν σχεδὸν θανατηφόρον. Μετεπέρασε δὲ τὸν ὠζόν, καὶ διεγείμασεν εἰς τὴν Βακτρίαν, πιθανῶς πλησίον εἰς τὴν σημερινὴν Βάλκαν. Ἐνταῦθα ἐδεδίξεν ἔτι μᾶλλον τὴν κλίσιν αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀσιατικὴν δεσποτείαν, καθὼς ζητήσας νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τοὺς Μακεδόνας τὸν Ἀσιατικὸν τοῦ προσκυνεῖν τρόπον· ἀντεττάθησαν ὅμως, καὶ ὁ Ἀλέξανδρος παρεχώρησεν. Ἐνταῦθα προσέτι, κατὰ τινα ἐσπερινὴν οἰνοποσίαν, αἱ ὑπερβολικαὶ κολακαῖαι τινῶν παρασίτων ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς ἀμφισβήτησιν μεταξὺ τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ Κλείτου, τοῦ ἐπισήμου ἀξιωματικοῦ, ὅστις εἶχε διασώσει τὴν ζωὴν αὐτοῦ εἰς τὸν Γρανικόν. Ἡ δὲ τοῦ Κλείτου διαγωγὴ, ἀναντιρρήτως ὕβριστικωτάτη καὶ ἀνάρμοστος, διήγειρε τὰ σφοδρὰ πάθη τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἀρπάσας λόγχην ἐθα-

νάτωσε τὸν πταίσαντα. Παροξυσμὸς μετανόιας ἐπίσης σφοδρὸς ἠκολούθησε τὴν βιαιοπραγίαν.

Τὰ προσεχῆ ἔτη, π. Χ. 328-7, ἐδαπάνησε καθησυχάζων καὶ ἐντελῶς καθυποτάττων τὰς ἐπαρχίας, ὅπου εἶχε πολεμήσει κατὰ τοὺς δύο προηγηθέντας ἐνιαιτούς· ἀλλ' ἡ ἱστορία αὐτῶν περιέχει οὐδὲν ἄξιον λόγου. Σημειωτέα ὅμως ἡ ἄλωση ἐνός τῶν ὀχυρῶν ἐπὶ κρημνοῦ τοποθετημένων φρουρίων, κοινῶν εἰς τὴν Ἀσίαν, ὅπου εὗρέθη ἡ οἰκογένεια τοῦ Ὁξυάρτου, Βακτριανοῦ ἀρχηγοῦ, τὴν θυγατέρα τοῦ ὁποίου Ῥωξάνην, δευτέραν μόνον τῆς τοῦ Δαρείου βασιλίσσης κατὰ τὴν καλλονήν, ἔλαβε μετ' οὐ πολὺ εἰς γυναῖκα ὁ Ἀλέξανδρος. Τὸ φθινόπωρον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἤρχισε τὴν πορείαν του πρὸς τὴν Ἰνδίαν, μετὰ τετραετῇ σχεδὸν διατριβῇ εἰς τὴν ἀγρίαν καὶ πολεμικὴν ταύτην χώραν—χρόνον σχεδὸν τοσοῦτον, ὅσος εἶχεν ἀρκέσει διὰ νὰ μεταβῇ ἐκ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Περσέπολιν, καὶ νὰ ἀναβῇ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν Περσῶν βασιλέων. Ἡ ὁδὸς αὐτοῦ δὲν ἀπέιχε πολὺ τῶν νοτίων προπόδων τοῦ Παροπαμίσου, τοῦ δυτικοῦ μέρους τῆς μεγάλης σειρᾶς τῶν Ἰμαλαίων, διὰ μέσου πολεμικῶν φυλῶν, πρὸς ἃς συνεκρότησεν ὀξείας τινὰς, καίτοι ἀφανεῖς μάχας, καὶ ἐτρώθη δις πρὶν φθάσῃ εἰς τὸν Ἰνδόν. Ἐπέρασε δὲ τὸν ποταμὸν τοῦτον πρῶίμα ἐν ἔτει 326. Αἱ φυλαὶ ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς αὐτοῦ ὁχθῆς δὲν ἔκαμαν οὐδεμίαν ἀντίστασιν, μέχρις οὗ ἔφθασεν εἰς τὸν Ὑδάσπην, νῦν τὸν Βεχούτ ἥτοι Ἰύχουμ, ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ ὁποίου ὁ πολεμικὸς Πῶρος ἡτοιμάζετο νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὴν πρόοδόν του. Κατέναντι τοῦ ἐχθροῦ ἦτο δύσκολος καὶ κινδυνώδης ἡ διάβασις τοῦ ἐξωγκωμένου καὶ ὀρμητικοῦ ποταμοῦ· ἀλλὰ διὰ τινος στρατηγήματος διεκομίσθη ἀσφαλῶς τὸ στράτευμα, ὑπὸ σκέπην τῆς νυκτός. Ἀνόμοιον δὲ μετὰ τὰ πολυπληθῆ στρατεύματα τῆς Περσίας, τὸ Ἰνδικὸν στράτευμα φαίνεται ὅτι δὲν ὑπερέβαινε τοὺς Ἑλληνας κατὰ τὸν ἀριθμὸν· οὐδ' ἐλάμβανε πολλὴν πραγματικὴν αὐξήσιν τῆς δυνάμεώς του ἐκ 300 πολεμικῶν ἁμαξῶν, καὶ 200 ἐλεφάντων. Ἡ νίκη λοιπὸν μόλις ἡδύνατο νὰ μὲν ἀμφίβολος, μολονότι ὁ ἀγὼν ἦτο πολυχρόνιος, καὶ ἡ ἀντίστασις γενναία. Ὁ Πῶρος ἦτο φρονηματίας, ἀνδρεῖος, ὑψηλὸς τὸ ἀνάστημα καὶ ἰσχυρότατος. Καθήμενος ἐπὶ ἐλέφαντος ὑπὲρ τὸ σύνθηρες ὑψηλοῦ, καὶ ἐπιφανῆς διὰ τῆς καλλιτεχνίας τῆς στιλβούσης πανοπλίας του, γυμνὸν ἔχων τὸν δεξιὸν βραχίονα, ἐμάχετο κατὰ μέτωπον, καὶ παρεδόθη αἰχμαλῶτος μόνον ἀροῦ τὸ στράτευμά του διεσκορπίσθη καὶ ἐτρώθη ὁ ἴδιος. Ὁ Ἀλέξανδρος ἀπήντησεν αὐτὸν μετ' εὐπροσηγορίας, ὡς ἄξιον ἐχθρόν, καὶ ἠρώτησε πῶς νὰ τὸν μεταχειρισθῇ. «Βασιλικῶς,» ἀπεκρίθη ὁ Πῶρος.

Ἐρωτήσαντος δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀν' ἐπιθυμῇ τίποτε ἄλλο, «Πάντα,» εἶπεν, «ἐστὶν ἐν τῷ βασιλικῶς.» Θαυμάσας τὸν ἄνδρα ὁ δορικτήτωρ, ἀτῆκεν αὐτὸν εἰς τὴν προτέραν ἀρχὴν του, ἐκτείνας τὰ ὅρια τῆς βασιλείας του, καὶ θεωρῶν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νῦν ὡς πιστὸν φίλον καὶ σύμμαχον. Ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ ἐτελεύτησε καὶ ὁ περιτρημὸς Βουκέφαλος, ἀπηυδῆμένος ὑπὸ τοῦ γήρατος. Εἰς ἀνάμνησιν δ' αὐτοῦ οἰκίσας πόλιν παρὰ τὸν Ὑδάσπην ἐπωνόμασεν αὐτὴν Βουκεφαλίαν· οὐ μακρὰν ἐθεμελίωσεν ἄλλην πόλιν, κληθεῖσαν Νίκαιαν.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπέρασε τοὺς ἄλλους ποταμοὺς τῆς χώρας τῆς νῦν καλουμένης Πενζάπ (Πενταποτάμου), ὀλίγην δοκιμάσας ἀντίστασιν ἐκτὸς παρὰ τοῦ πολεμικοῦ ἔθνους τῶν Καθαίων, μέχρις οὗ ἔφθασεν εἰς τὸν Ὑφασιν. Οὗτος, καλούμενος νῦν ὁ Γούρ-ράς, εἶναι ὁ ἀνατολικώτερος τῶν τεσσάρων μεγάλων ποταμῶν, οἵτινες, καταβαίνοντες ἐκ τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς τῶν Ἰμαλαίων, συμβάλλουσι τὰ ἑαυτῶν ὕδατα, πρὶν εἰσρεῦσασιν εἰς τὸν Ἰνδόν. Ἐνταῦθα ἐπὶ τέλους, κεκμηκότες οἱ Ἕλληνες καὶ Μακεδόνες στρατιῶται, καὶ βαρυνθέντες κατακτήσεις, αἵτινες ἐφαίνοντο ἀπέραντοι, ἐστασίασαν, καὶ δὲν συγκάτενευον νὰ περάσωσι τὸν ποταμὸν. Αὕτη ἦτο πικρὰ ἀποτυχία εἰς τὸν Ἀλέξανδρον, ὅστις ὑπερέποθει νὰ ἐκτείνῃ μέχρι τοῦ Γάγγου τὰς κατακτήσεις του· ἐὰν τῶντι τὸ τῆς φιλαρχίας ἰσχυρὸν πάθος του ἡδύνατο νὰ εὐχαριστηθῇ καὶ τὸν μακρυνὸν ἐκείνον ποταμὸν νὰ κάμῃ ὅριον τῆς αὐτοκρατορίας του. Ἀλλὰ τὸσον γενικὴ καὶ σταθερὰ ἦτον ἡ δυσἀρέσκεια τοῦ στρατοῦ, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ. Τρεῖς ἡμέρας ἔμεινε κατὰ κλειστός ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ, καθ' ἃς δὲν ὑπεδέχετο οὔτε τοὺς εὐνοουμένους φίλους του. Οἱ στρατιῶται ὅμως ἔμενον ἀδυσώπητοι· ὅθεν, τέλος πάντων, ἐνέδωκε, κηρύξας πρὸς διατήρησιν τῆς ἀξιοπρεπείας του ὅτι οἰωνοὶ ἀπαίσιτοι ἀπαγορεύουσι περαιτέρω τινὰ πρόοδον. Θυσίαι μεγαλοπρεπεῖς προσεφέρθησαν ἐπὶ δώδεκα γιγαντιαίων βωμῶν, ἀνεγερθέντων ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Ὑφάσεως· ἐτελέσθησαν δὲ καὶ ἀγῶνες· καὶ μετὰ ταῦτα ὡπισθοδρόμησεν ὁ στρατὸς εἰς τὸν Ὑδάσπην. Μέρος τότε, μετ' αὐτοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐπέβησαν εἰς πλοῖα ναυπηγηθέντα ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ· οἱ δὲ λοιποὶ, εἰς δύο μοίρας, ἠκολούθησαν τὸν δρόμον τοῦ ὕδατος ἀμφοτέρωθεν. Οἱ Μαλλοὶ, μάχιμον ἔθνος, κατοικοῦντες περὶ τὰς συμβολὰς τοῦ Ὑδραῶτου καὶ τοῦ Ὑδάσπου, ἐπροξένησαν ἐνόχλησιν οὐκ ὀλίγην, καὶ κατὰ τὴν πολιορκίαν μιᾶς τῶν πόλεων αὐτῶν συνέβη τι ἀξιομνημόνευτον. Εἰς τὴν ἐξ ἐφόδου ἄλωσιν ὀχυροῦ τινος φρουρίου, ἐπάτησεν ἐπὶ τῶν τειχῶν πρῶτος ὁ Ἀλέξ-

άνδρος. Κατὰ τὴν στιγμήν δ' ἐκείνην συνετρίβησαν αἱ κλίμακες ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἐπ' αὐτῶν καὶ πρὸς ὀλίγον ἴστατο μόνος, ἐπιφανὴς διὰ τῆς πανοπλίας του, καὶ ἐκτεθειμένος εἰς πᾶν βέλος. Ἄνευ δισταγμοῦ ἐπήδησεν ἐντὸς τοῦ φρουρίου, ὅπου τὸ ὕψος δὲν ἦτο πολὺ, καὶ θέσας τὰ νῶτα πρὸς τὸ τεῖχος, ἐφόνευσε τὸν φρούραρχον, ὅστις πρῶτος ὤρμησε κατ' αὐτοῦ, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐκαθάρισε τὸ διάστημα μέχρις οὗ ἔφθανεν ὁ βραχίων του. Τρεῖς Ἕλληνες, οἵτινες εἶχον προσκολληθῆναι εἰς τὰ τεῖχη, ὅτε συνετρίβησαν αἱ κλίμακες, ταχέως ἠνώθησαν μετ' αὐτοῦ· ἀλλ' εἰς τούτων ἐφονεύθη, καὶ ὁ Ἀλέξανδρος αὐτὸς ἐτρώθη καιρίως διὰ τοῦ φοβεροῦ Ἰνδικοῦ τόξου, ὅπερ ἦτον ἐξ πόδας τὸ μῆκος, καὶ ἀπέστελλε βέλος ὑπὲρ τοὺς τρεῖς πόδας μακρόν. Ἐνῷ δὲ ὁ μὲν ἀρχιστράτηγος ἦτο λειποθυμημένος, οἱ δ' ἐπιζῶντες δύο στρατιῶταί του, οἵτινες ἀπέβλεπον μᾶλλον εἰς τὴν ἐκείνου παρὰ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν διατήρησιν, ἦσαν ἤδη τετρωμένοι, ἄλλοι, ἐν ἀπελπισίᾳ ἀναθάντες τὰ τεῖχη ὡς ἡδυνήθησαν, ἐπρόφθασαν εἰς βοήθειάν του. Ἡ ἀνάρρωσις ἦτον ἀμφίβολος καὶ ὀχληρά. Συνέβη δὲ τοῦτο περὶ τὰ τέλη τοῦ ἐνιαυτοῦ. Τὸ προσεχὲς ἔαρ καὶ θέρος, π. Χ. 325, ἐδαπανήθησαν εἰς τὴν ναυτιλίαν τοῦ Ἰνδοῦ, τὸν ὁποῖον ἐξετάσεν ὁ Ἀλέξανδρος μέχρι τῆς θαλάσσης. Ἡ ἀγάπη τῶν γεωγραφικῶν ἀνακαλύψεων, καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ ἐκτείνῃ καὶ νὰ ἀναπτύξῃ τὸ ἐμπορίον τῆς ἐπικρατείας του, ἦσαν ἀντικείμενα, ἅτινα εἶχε πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν· εἰκάζεται δὲ ὅχι ἀλόγως ὅτι εἶχεν ἤδη συλλάβει τὸ σχέδιον τοῦ ἐμπορίου, τοῦ μετέπειτα ἐνεργουμένου ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν. Διαφόρους πόλεις εἶχεν ἤδη κτίσει παρὰ τὸν Ἰνδόν, σκοπεύων, ὡς φαίνεται, νὰ κάμῃ τὸν ποταμὸν τοῦτον ὄριον τῆς ἐπικρατείας του· εἰς δὲ τὰ Πάτταλα, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Δέλτα τοῦ ποταμοῦ αὐτοῦ, διέταξε τὴν κατασκευὴν ναυπηγείων καὶ λιμένων. Ἐντεῦθεν ἐπεμφε τὸν στόλον ὑπὸ τὸν Νέαρχον νὰ ἐξετάσῃ τὴν μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰνδοῦ καὶ τοῦ Περσικοῦ Κόλπου ἄγνωστον θάλασσαν· καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος, μετὰ μιᾶς μοίρας τοῦ στρατεύματος, ἐβάδιζε κατὰ τὴν παραλίαν διὰ νὰ συνεργῇ καὶ νὰ βοηθῇ τὸν στόλον ἐν περιπτώσει ἀνάγκης. Οἱ λοιποὶ, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Κρατεροῦ, ἠκολούθησαν εὐκολωτέραν ὁδὸν διὰ τῆς χώρας τῶν Δραγῶν. Ὁ Ἀλέξανδρος ἀνεχώρησεν ἐκ τῶν Παττᾶλων περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Σεπτεμβρίου· μετὰ πορείαν δὲ δυσκολωτάτην διὰ τῶν ἐρήμων τῆς Γεδρωσίας, (νῦν λεγομένης Μουκράν), καθ' ἣν λέγεται ὅτι ὁ στρατὸς αὐτοῦ ὑπέφερε μᾶλλον παρ' εἰς ὅποιονδήποτε ἄλλο μέρος, ἐβόησεν εἰς τὴν Πάραν, πρωτεύουσαν τῆς χώρας ταύτης. Ἐκκοπήθησαν δὲ τὰ μέγιστα

ἐκ τῆς δίψης. Εἷς τινα περίστασιν, μικρὰ ποσότης ὑφαλμύρου ὕδατος, εἰς κοίλωμά τι εὐρεθείσα, ἐφέρθη ἐν περικεφαλαίᾳ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, ὅστις, γενναίως μετέχων πάσης σκληραγωγίας, ἐβάδιζε πεζός, τὴν πανοπλίαν του ἐνδεδυμένος. Λαβὼν αὐτὸ, καὶ εὐχαριστήσας τοὺς κομιστάς, τὸ ἔχυσεν ἐπὶ τῆς αἵμου ἐνώπιον ὅλων. Ἦτο δὲ τοῦτο, ὡς παρατηρήθη, δαίγμα ὅχι μόνον μεγάλου ἀνδρός, ἱκανοῦ νὰ περιορίζῃ τὰς ἐρέξεις τῆς φύσεως, ἀλλὰ καὶ μεγάλου στρατηγοῦ. Διότι, πᾶς στρατιώτης, ὅστις εἶδε τὴν σπονδὴν καὶ τὴν αὐταπάρνησιν τοῦ βασιλέως του, ἐνεψυχώθη τοσοῦτον, ὡς ἂν εἶχε πίνειν ὀϊδίος. Ὁ Νέαρχος ἐτελείωσεν ἀσφαλῶς τὸν πλοῦν μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ Περσικοῦ Κόλπου· καὶ ἡ περιγραφή αὐτοῦ, διατηρηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀρρίανου, εἶναι ὁ ἀρχαιότατος τῶν σωζομένων περιπλόων.

ΤΑ ΑΝΕΛΠΙΣΤΑ.

Ἡ ΧΩΡΑ, ἡ λεγομένη Βουνδλεκούνδα, ἐμπορεῖ δικαίως νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ ἔρημος τῆς Ἰνδίας. Κάμμία χεὶρ ἀνθρωπίνῃ δὲν ἐξήτησέ ποτε νὰ ἐξημερώσῃ αὐτήν, κατακαίουσα ἢ ἄλλως πῶς ἐξαλείφουσα τοὺς πυκνοτάτους ἀγρίους θάμνους, ὑφ' ὧν εἶναι κεκαλυμμένη. Τόσον δὲ νοσερὰ λογίζεται ἕνεκα τῶν πολυχρίμων ἐλῶν τῆς, ὥστε ὀλίγοι τινὲς μόνον ἐκ τῆς κλάσεως τῶν ἐνδεεστάτων εὐρέθησαν μέχρι τοῦδε νὰ κατοικήσωσιν ἐπ' αὐτῆς. Τὴν περιοχὴν ὅμως ταύτην ἀναγκάζεται κάποτε νὰ διαπεράσῃ ὁ στρατιωτικὸς ὑπάλληλος, ἐνῷ σπεύδει πρὸς τὸν σταθμὸν τοῦ τάγματός του. Τούτο δ' ἐπαθε καὶ ὁ Ἀρθουρ Μακταβῆς, ὅστις μετ' ἐνηγήθη τὸ ἐπόμενον συμβεβηκός.

Εἰς τὸ ἄκρον βρυνθεις τὸν πολυχρόνιον περιορισμὸν ἐπὶ τῆς μικρᾶς λέμβου, ἐν ἣ βραδέως ἀνέπλεε διὰ τῆς Βουνδλεκούνδας, ἀπεφάσισε ν' ἀποβῇ ἐγγὺς τοῦ πρώτου τόπου, ὅστις ἤθελε παρουσιάσῃ εἰς τὸν ὀφθαλμὸν του τὸ τερπνὸν θέαμα ἀνθρωπίνου κατοικίας. Γνωρίζων ὅτι ἅπασι ἡ περὶ αὐτὸν χώρα ἔβρουεν ὑπὸ θηριωδῶν ἀγρίων ζώων, δὲν ἔκρινε φρόνιμον νὰ ἐκβῇ εἰς τὴν ἑρᾶν ἐπὶ πολλῶν ὥραιων μὲν μονήρειον δὲ τόπων, ὅθεν ἐπέρασεν. Ἐπὶ τέλους ἐφθασεν εἰς μικρόν τι ἀθροισμὸν καλυθῶν, περὶ τὸ ἡμίτι μίλιον ἀπὸ τῆς ὁδοῦ. Ἐνταῦθα διέταξε τὸν πορθμέα νὰ δέσῃ τὴν λέμβον εἰς τὴν ἑρᾶν, καὶ πᾶραυτα, δίψας τὸ πυροδόκον του εἰς τὸν ὄμιον, ἐκίνησε πρὸς τὸ χωρίον. Ἀμα δ' ἐπλησίασεν, ἐτάχυναν εἰς προὔπαντήσιν αὐτοῦ δύο Ἰνδοὶ, σχεδὸν ὀλόγουμοι, φωνάζοντες νὰ προσέγῃ μὴ πέσῃ εἰς κανένα τῶν περὶ αὐτοῦ πολλῶν βόθρων. Παρὰ τῶν ἀνθρώπων τούτων ἔμαθεν ὅτι ἡ μόνη αὐτῶν ἐνασχόλησις ἦτο νὰ σκάπτωσι τρύπας, ὁμοίας μὲ ἀνθρωπίνους τάφους, καὶ νὰ σκεπάζωσιν αὐτὰς ἔπειτα μὲ κλαδίκα καὶ μὲ θάμνους. Οὕτω δ' ἐπαγίδευσαν τὰ ἄγρια ζῶα, ἅτινα, βαδίζοντα ἐν ἀγνοίᾳ, ἐπάτουν ἐπὶ τοῦ φαινομένου στερεοῦ ἐδάφους, καὶ διαμιᾶς πίπτοντα εἰς τὸν βόθρον κατήντων εἰς τὸ ἔλεος τῶν πανούργων ἐχθρῶν των, οἵτινες, θανατόντες αὐτὰ, ἐπώλουν τὰ δέρματα, καὶ ἐλάμβανον παρὰ τῆς ἐξμυσίας τὸ βραβεῖον, τὸ ἀπονεμόμενον διὰ πᾶσαν τίγρεις κεφαλὴν. Ἐκ τῶν ζώων τούτων εἶχον ἄλωσεν ὑπὲρ τὰ εἰκοσι κατὰ τὸ προσηγνὸν ἔτος. Ναὶ μὲν, καὶ τὰ θηρία εἶχον φωνεῖσαι δύο συντρόφους των· ἀλλ' ἐπειδὴ πολλοὶ τῶν Ἰνδῶν πιστεύουσι, κατὰ τὸ Μωαμεθανικὸν δόγμα, ὅτι ἕκαστος δὲν πάσχει εἰμὴ τὸ πεπρωμένον, ἢ περίστασις αὐτῇ ἔκαμε μικρὰν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς περὶ ὧν ὁ λόγος χωρικοῦς. Ἦτο δὲ ἡ ὥρα ὁψία ἤδη· ὥστε ὁ Ἀγγλος, στελεχὺς νὰ φέρουσιν τὰς ψάλλας ἐφ' ὧν ἐκοιμᾶτο, ἀπεφάσισε νὰ διανυκτερεύσῃ ἐν μιᾷ τῶν καλυθῶν τούτων, καθὼ μάλιστα λαβὼν ὑπόσχεσιν παρὰ τῶν Ἰνδῶν ὅτι, ἂν ἔμενεν, ἤθελον δεῖξαι εἰς αὐτὸν περὶ τὰ χαράγματα λαμπρὸν κυνάριον, -- ὅπερ ὁ ἀξιωματικὸς ὑπερηγάπα.